АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Менеджмент

УДК 005.52:330.34:338.43

DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.18928973

Методичні підходи до оцінки управління сталим розвитком в аграрній сфері

Звєрєва Катерина Олександрівна,

аспірант,

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО ООН),

м. Рим, Італія,

https://orcid.org/0009-0004-0640-2702

Прийнято: 12.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація. Метою дослідження було розробити методологію оцінки управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств, яка дозволяє комплексно оцінити їхню діяльність з точки зору економічної, соціальної, екологічної, інституційної та фінансової перспективи. Для досягнення цієї мети було застосовано п'ятибальну шкалу системи категоріальних показників, коефіцієнти якості яких визначаються експертами та відображаються в загальному індексі розвитку.

Крім того, було проведено сценарний аналіз ризику та чутливості для визначення ефективності управління залежно від змін у зовнішньому середовищі. Завдяки дослідженню було створено структурну модель інтегрованого індексу, яка найкраще відображає сильні та слабкі сторони підприємства, його адаптивність до змін та встановлює пріоритети прийняття управлінських рішень.

Також виявлено, що ризик зміни зовнішніх умов економіки та навколишнього середовища є найбільш чутливим у дослідженні, але гарантує

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

довгострокову стабільність у соціальному та інституційному плані. Завдяки цій стратегії методологія дозволяє отримати детальне та всебічне уявлення про швидке зростання підприємства. Це запропонує надійну точку відліку, коли справа доходить до прийняття управлінських рішень на рівні окремого фермерського господарства, а також слугуватиме для розробки національної сільськогосподарської політики, яка покращить економічну, соціальну та екологічно стійку ситуацію в усій сільськогосподарській галузі.

Практична значущість дослідження полягає у можливості адаптації запропонованої системи оцінювання до умов різних регіонів та масштабів господарювання, що забезпечує її універсальність і придатність для використання як на мікро-, так і на макрорівні управління сталим розвитком аграрного сектору.

Ключові слова: інтегральний індекс, управлінська ефективність, оцінка потенціалу, ризики, чутливість, стратегічне управління.

Kateryna Zvierieva,
Postgraduate Student,
Food and Agriculture Organisation of the United Nations,
Rome, Italy,
https://orcid.org/0009-0004-0640-2702

Methodological approaches to assessing sustainable development management in the agricultural sector

Abstract. The aim of the study was to develop a methodology for assessing the management of sustainable development of agricultural enterprises, enabling a comprehensive evaluation of their performance from economic, social, environmental, institutional, and financial perspectives. To achieve this goal, a five-point scale of

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

categorical indicators was applied, with quality coefficients determined by experts and reflected in the overall development index.

In addition, a scenario-based risk and sensitivity analysis was conducted to determine management effectiveness depending on changes in the external environment. As a result of the research, a structural model of an integrated index was developed, which most accurately reflects the enterprise's strengths and weaknesses, its adaptability to change, and establishes priorities for managerial decision-making.

It was also found that the risk associated with changes in external economic and environmental conditions is the most sensitive factor in the study; however, it ensures long-term stability in social and institutional terms. Through this strategy, the methodology provides a detailed and comprehensive understanding of rapid enterprise growth. It offers a reliable reference point for managerial decision-making at the level of an individual farm and serves as a basis for developing national agricultural policy aimed at improving the economic, social, and environmental sustainability of the entire agricultural sector.

The practical significance of the study lies in the possibility of adapting the proposed evaluation system to the conditions of different regions and scales of operation, ensuring its universality and suitability for application at both micro- and macro-levels of sustainable development management in the agricultural sector.

Keywords: integrated index, managerial effectiveness, potential assessment, risks, sensitivity, strategic management.

Постановка проблеми. За сучасних обставин зміни стану аграрного сектору України сталий розвиток є головним пріоритетом. Стратегічна орієнтація такого роду допоможе гарантувати продовольчу безпеку, підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств та створити стабільний соціально-економічний клімат. Розвиток сільського господарства передбачає реалізацію загального позитивного ефекту від балансу між економічною ефективністю, розумним використанням природних ресурсів та

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

соціальною відповідальністю. Тому необхідно впроваджувати сучасні системи управління, нові технології та вдосконалені методи відстеження виконання управлінських рішень. Проблема низької родючості ґрунтів, більш вільних кліматичних умов, ескалації витрат ресурсів та підвищених вимог до якості продукції виявляють обмеження традиційних рішень у сільськогосподарському виробництві. У зв'язку з цим існує потреба у створенні механізмів вимірювання управління сталим розвитком, де враховуються екологічні, економічні та інституційні питання. Всі ці підходи повинні бути об'єднані в єдину систему моніторингу, яку можна використовувати для проведення загальної та обґрунтованої оцінки розвитку сільськогосподарських підприємств [1; 2].

Надзвичайно важливо, щоб перехід від розробки спільних понять до виконання певних дій спирався на чіткі критерії, кількісні та якісні показники та ефективні інструменти стратегічного планування. Результати дослідження механізмів оцінки стійкості сталого сільського господарства дозволяють не лише визначити існуючі системні збої та дисбаланси, але й запропонувати ефективні рекомендації щодо підвищення ефективності підприємств різного розміру та організаційної структури.

Водночас, становлення ринкової економіки в Україні виявило необхідність реалізації управління сільськогосподарськими підприємствами не лише з точки зору прибутковості, але й у рамках його прагматичного впливу та теоретичної оцінки. Ця навичка інтерпретації соціально-економічних та екологічних показників є важливою для різних сторін: власників, працівників, споживачів, постачальників, фінансових установ та держави. У цьому плані одну з вирішальних ролей відіграє комплексний підхід, у якому враховуються такі аспекти, як економічна ефективність, охорона навколишнього середовища, дотримання принципів соціальної відповідальності та впровадження інноваційних технологій. Все це буде корисним не лише для життя самих підприємств, але й позитивно вплине на життя цілих громад [3]. Проте, загальноприйняті моделі оцінки ефективності економічної діяльності не завжди

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

здатні представити повноцінне та об'єктивне уявлення про показники аграрного сектору, що багато в чому пов'язано з кількома характеристиками, властивими цій сфері, такими як багатогранна структура організацій та виробництва, висока залежність від екологічних та кліматичних факторів, а також варіації ресурсних та технологічних можливостей окремих господарств. У зв'язку з цим існує необхідність побудови методологічних стратегій вимірювання управління сталим розвитком. Вони повинні поєднувати економічну ефективність, екологічну безпеку та соціальний захист в одній системі моніторингу та контролю [4; 5].

Таким чином, саме ці практики, що розвиваються та вдосконалюються, враховуються при встановленні ефективної сільськогосподарської політики, яка призведе не лише до економічного розвитку, але й до довгострокового екологічного балансу та посилення соціальної ролі сільських громад. При цьому дослідження спрямоване на збагачення теоретичної бази управління сталим розвитком та розробку практичних механізмів, що сприятимуть формуванню рішень у сфері сільського господарства. Особлива увага приділяється досягненню найкращого балансу між економічними результатами, екологічною діяльністю та соціальною діяльністю місцевих громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження свідчать про повільний перехід підходів до оцінки сталості сільськогосподарського сектору. Замість звичайних методів опису широко застосовуються відомі вимірювальні інструменти [6]. Також у нещодавніх дослідженнях виявлено, що комбіновані показники можуть дати більш повну та об'єктивну картину рівня сталості порівняно з окремими даними. Проте, вони також зазначають, що описані підходи базуються на методах обробки даних, і при виборі вагових вимірів необхідний унікальний та належним чином структурований підхід до їх розробки та застосування. Міжнародні організації надають детальні рекомендації з таких питань, як використання земель, продуктивність сільськогосподарських культур, ефективне використання водних ресурсів та

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

наслідки зміни клімату. Проте, як зазначають українські та іноземні дослідники, традиційні підходи не враховують місцеві особливості сільськогосподарського середовища. Як приклад, критерії, що застосовуються до врожайності або викидів парникових газів, розроблені в стандартах ЄС або США, можуть бути непридатними в Україні через відмінності в ґрунтах, кліматичних умовах, рівні технологічного розвитку та постачанні ресурсів [7; 8]. Отже, існує потреба адаптувати фундаментальні орієнтири сталого розвитку до національного та регіонального контексту, зробити висновок про необхідність використання води на гектар, виробництва енергії, частки відновлюваних джерел енергії в сільському господарстві та ступеня використання існуючих органічних добрив. Зазначений підхід дозволить провести пряму та повну оцінку сталості з урахуванням специфіки місцевого середовища, а також сформулювати пріоритети з точки зору стратегічного планування та прийняття рішень у сфері сталого розвитку аграрного сектору [9].

Ще одна галузь досліджень присвячена використанню інструментального підходу до сталого розвитку, заснованого на принципі оригінального проектування. Він дозволяє визначити зв'язки між діяльністю людини та змінами в характері агроекосистем. Фактично, цей підхід базується на застосуванні економічних моделей, які роблять управлінські рішення та методи просторового планування більш ефективними, таких як дистанційне зондування [10; 11].

Аналіз наукових праць показує, що не існує єдиної, стабільної та перевіреної рекомендації, яку можна було б широко використовувати в науковій оцінці та належному управлінні сільськогосподарською продукцією [12]. Вчені зазначають, що дуже вузькі системи показників прив'язані до певних управлінських процесів і не можуть повною мірою оцінити ефективність підприємств, а дуже загальні показники не можуть відображати різні типи факторів і потребують порівняння [13]. З огляду на це, пропонується інтегративна стратегія, яка базується на невеликій багатофакторній моделі та

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

пропонує достатню деталізацію та аналітичне узагальнення. Вона дає можливість підготувати зведені показники ефективної та систематичної оцінки ефективності сільськогосподарських підприємств, і водночас проводиться просторовий аналіз, необхідний для гарантування правильності та достовірності зроблених висновків.

Таким чином, існуюча наукова ситуація свідчить про необхідність удосконалення процедур, що використовуються в управлінні оцінкою сталого розвитку. Крім того, значним завданням є створення національних баз даних для максимального задоволення вимог сталого розвитку [14; 15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існуючі підходи до вимірювання сільськогосподарського виробництва є недостатньо ефективними: деякі з них є надмірно загальними та не здатні відобразити різноманітність господарств, тоді як інші є надмірно специфічними і тому не використовують їх ефективно, а також не відображають найважливіших особливостей виробництва. Складність порівняння міжнародних стандартів сталого розвитку зі специфікою українського аграрного сектору також є ще однією проблемою, оскільки це не дозволяє встановити один, простий та послідовний набір національних стандартів. Саме тому також важливо створити методологію вимірювання сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, яка може мати широке застосування та водночас може бути змінена відповідно до місцевих реалій. Вона повинна враховувати економічні, екологічні, соціальні, комерційні та фінансові фактори.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є створення та обґрунтування методів оцінки процесів управління сталим розвитком в аграрному секторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка можливостей сільськогосподарського бізнесу щодо сталого розвитку починається з визначення стратегічних цілей, пов’язаних з інтеграцією економічної діяльності з принципами сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях. Це

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

етап, на якому визначається бажаний результат в економічній, соціальній, екологічній та фінансовій сферах, а також формулюються ключові принципи відстеження та прийняття управлінських рішень. Другий крок – встановлення цілей у ключових сферах діяльності компанії. Основними показниками продуктивності праці є дохід та інвестиції, які називаються основними економічними факторами. Соціальний вимір включає умови праці, рівень освіти та кваліфікації працівників та застосування соціальних програм. Екологічний аспект вимірює ефективність використання ресурсів, використання агрохімікатів, а також ступінь впливу економічної діяльності на навколишнє середовище. Бізнес-фінансові показники враховують ступінь сертифікації, участь у проектах розвитку та фінансову стабільність крізь призму можливостей інвестування.

На третьому кроці особисті симптоми оцінюються за п’ятибальною шкалою. Низький бал означатиме низький рівень впровадження принципів сталого розвитку, а також навпаки. Коефіцієнти ваг розраховуються експертним способом, що може враховувати важливість кожного показника в загальній оцінці. Четвертим кроком є інтеграція отриманих результатів в один комбінований показник сталого розвитку. Цей показник може дати загальну оцінку ефективності управління бізнесом у контексті принципів сталого розвитку та дозволити побачити зв’язки між окремими компонентами системи. Останнім кроком є порівняння отриманого вхідного числа з прийнятим значенням, що може допомогти проаналізувати недоліки системи управління, показати суттєві аспекти управлінських рішень та стратегічних інвестицій, а також створити певні дії, які підвищать ефективність управління сталим розвитком. Таким чином, це не просто засіб вимірювання ситуації в компанії, але й засіб планування та покращення її роботи.

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Таблиця 1

Метод оцінки потенціалу бізнесу

Етап оцінювання	Мета та зміст	Методи оцінки / розрахунку
Формування стратегічних цілей.	Визначення загальних цілей сталого розвитку для господарства.	Аналіз стратегічних документів, експертна оцінка.
Деталізація цілей за блоками CSI.	Сегментація загальної мети на економічний, соціальний, екологічний, інституційний та фінансовий блоки.	Експертні інтерв'ю, документальний аналіз.
Розрахунок часткових показників.	Оцінка кожного показника за 5-бальною шкалою.	Моніторинг, статистичні дані, рейтингові шкали.
Розрахунок інтегрального показника.	Формування комплексної оцінки потенціалу сталого розвитку.	Формула CSI=$\frac{\sum_{n=1}^{n} wi \cdot Pi}{\sum_{n=1}^{n} wi}$.
Визначення розриву фактичного та цільового показника.	Ідентифікація слабких місць та планування управлінських заходів.	Порівняльний аналіз, SWOT-методика.

Запропонований метод забезпечує повне та кероване дослідження розвитку сільськогосподарського бізнесу, що дозволяє уважно простежити зв'язок між різними аспектами його функціонування та сформулювати життєздатні пропозиції щодо вдосконалення управлінських суджень. Оцінка управління сталим розвитком передбачає цілісний підхід до встановлення економічних, екологічних, соціальних, бізнес- та фінансових стандартів як єдиної системи. До них належать такі параметри, як продуктивність, дохід та витрати на оплату праці, що враховуються економічним сектором. Сталість навколишнього середовища вимірюється з урахуванням стану ґрунту, ресурсо- та енергоефективності. Соціальна відповідальність стосується умов праці та соціальних гарантій, що надаються працівникам. Корпоративний світ також враховує участь компанії в місцевих та національних проектах, доступ до технічної підтримки та інноваційних технологій. Фінансова стабільність вимірюється з точки зору доходу, стабільності доходів та управління інвестиційною діяльністю. Для обчислення індексу вхідних даних усі показники масштабуються до одного рівня від 0 до 1. Сам індекс можна визначити як

ISSN 3041-2129
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

середнє значення всіх параметрів, що може дати узагальнену оцінку потенціалу сталого розвитку цієї компанії.

$$CSI = E + Env + S + I + F$$

- Економічний (Е) – ефективність, продуктивність, експлуатаційні витрати.
- Навколишнє середовище – якість ґрунту, ефективне використання ресурсів, рівень використання енергії.
- Соціальний (С) – умови праці, рівень роботи, виконання соціальних зобов'язань.
- Управлінський (У) – доступ до проектів, доступ до нових технологій та комунікацій.
- Фінансовий (Ф) – рівень доходу, стабільність доходу, здатність до інвестування.

Для ефективного використання цих методів необхідно знати конкретні аналітичні методи, які можуть перетворити теоретичні принципи сталого розвитку на статистичний метод. У таблиці 2 наведено обґрунтування для кожного блоку та відповідні методи їх оцінки.

Таблиця 2

Вибір та обґрунтування показників

Блок CSI	Показники	Метод оцінки
Економічний	Врожайність, валовий дохід, собівартість продукції.	Аналітичні дані господарств, статистика.
Екологічний	Використання природних ресурсів, викиди CO_2, агрохімікати.	Моніторинг, експертна оцінка.
Соціальний	Умови праці, навчання персоналу, соціальні програми.	Опитування, рейтингові шкали.
Інституційний	Наявність стратегій, сертифікацій, участь у проєктах.	Документальний аналіз.
Фінансовий	Інвестиції в інновації, рентабельність, кредитна активність.	Фінансовий аналіз.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

На основі запропонованих критеріїв можна розробити систему оцінювання, кожен з яких демонструє реальний стан підприємства в одному з аспектів сталого розвитку. Оцінювання кожного з критеріїв проводиться за п'ятибальною шкалою: від 1, що визначає низький ступінь дотримання принципів сталого розвитку, до 5, що означає високий ступінь дотримання принципів сталого розвитку. Отримані дані потім порівнюються для обчислення індексу CSI, який дає повну картину плану сталого розвитку підприємства та допомагає визначити значущі сфери для покращення управлінських рішень. Індекс доброчесності обчислюється:

$$\text{CSI} = \frac{\sum_{n=1}^{n} wi \cdot Pi}{\sum_{n=1}^{n} wi},$$

де:

- Pi – оцінка i-го показника,
- wi – ваговий коефіцієнт показника,
- n – загальна кількість показників.

Оцінивши інтегрований індекс сталого розвитку (ICP), необхідно оцінити його стабільність та стійкість до зовнішніх та внутрішніх факторів. Ефективність управління бізнесом визначається не статус-кво економічних, екологічних, соціальних, бізнес- та фінансових показників, а здатністю сприймати будь-які зміни на ринку, вплив клімату, обмеження ресурсів та вибір, зроблений менеджерами. Таким чином, слід провести комплексний аналіз проблем та емоцій, а також визначити найважливіші аспекти ICP, враховуючи наслідки потенційних змін та визначаючи ключові компоненти плану.

Метод сценарного аналізу дозволяє моделювати різні сценарії розвитку: зміну кліматичних умов, зміну цін на ресурси та продукцію, зміну ринкового попиту. Отже, можна визначити вплив різних аспектів на економічну ефективність, екологічну стійкість та соціальні аспекти діяльності компаній. Зокрема, підвищення температури на 1°C може призвести до зниження

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

продуктивності праці на 2-3 відсотки, що, у свою чергу, призводить до зменшення доданої вартості до ІСР на 1,5-2 відсотки. Водночас, будь-яке зростання цін на енергоносії на 10% може призвести до збільшення собівартості виробництва, знижуючи індекс економічної цінності на 0,08. Інтерпретація інформації дозволяє встановити значущі показники, які роблять найбільш вагомий внесок у загальну оцінку стабільності компанії. Таким чином, зростання продуктивності на 1% призводить до ІСВ 0,8, а організація праці та підвищення кваліфікації працівників на 10% збільшують ІСВ на 0,05, що доводить, що соціальний блок є дуже непродуктивним з точки зору змін.

Таблиця 3

Вплив змін основних факторів на чутливість показників інтегрального індексу

Показник	Зміна фактору	Вплив на CSI (%)	Результат
Врожайність	+1%	+0,8	Найбільш чутливий економічний показник.
Витрати на виробництво	+10%	-0,08	Вплив на економічний блок.
Умови праці	+10%	+0,05	Соціальний блок менш чутливий короткостроково.
Використання ресурсів	-5%	+0,03	Екологічний блок чутливий до економії ресурсів.
Викиди CO_2	-10%	+0,04	Вплив на екологічну стійкість.

Усі статистичні розрахунки, що застосовуються в прогнозі та інформаційному аналізі, є результатом технічного аналізу та статистичних даних. Технічний аналіз використовується для встановлення параметрів, що вказують на вплив зміни клімату, ступінь доступних ресурсів та витрати на виробництво. Одночасно інформація щодо продуктивності, тенденцій витрат та споживання енергії отримана в додатках Національної служби статистики України та спеціальних оціночних звітах [16; 17].

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Вищезазначений підхід гарантує точність отриманих результатів та раціональність використання статистичних параметрів у моделі як частини різних альтернатив розвитку бізнесу. Його застосування дозволяє компаніям відстежувати слабкі місця системи управління та інвестувати більше ресурсів у діяльність, що може значною мірою призвести до розробки інтегрованої програми сталого розвитку. Візуальний та інформаційний аналіз дасть можливість прогнозувати успішність управлінських практик за різних зовнішніх ситуацій та допоможе зробити правильний стратегічний вибір. Судячи з отриманих даних, була створена модель індексу інтеграції, яка відображає кореляцію між ключовими елементами та їх часткою в загальній оцінці стійкості бізнесу (Рисунок 1). Це доводить ідею врахування взаємодії всіх елементів, а також допомагає визначити сфери роботи, які слід покращити на початку.

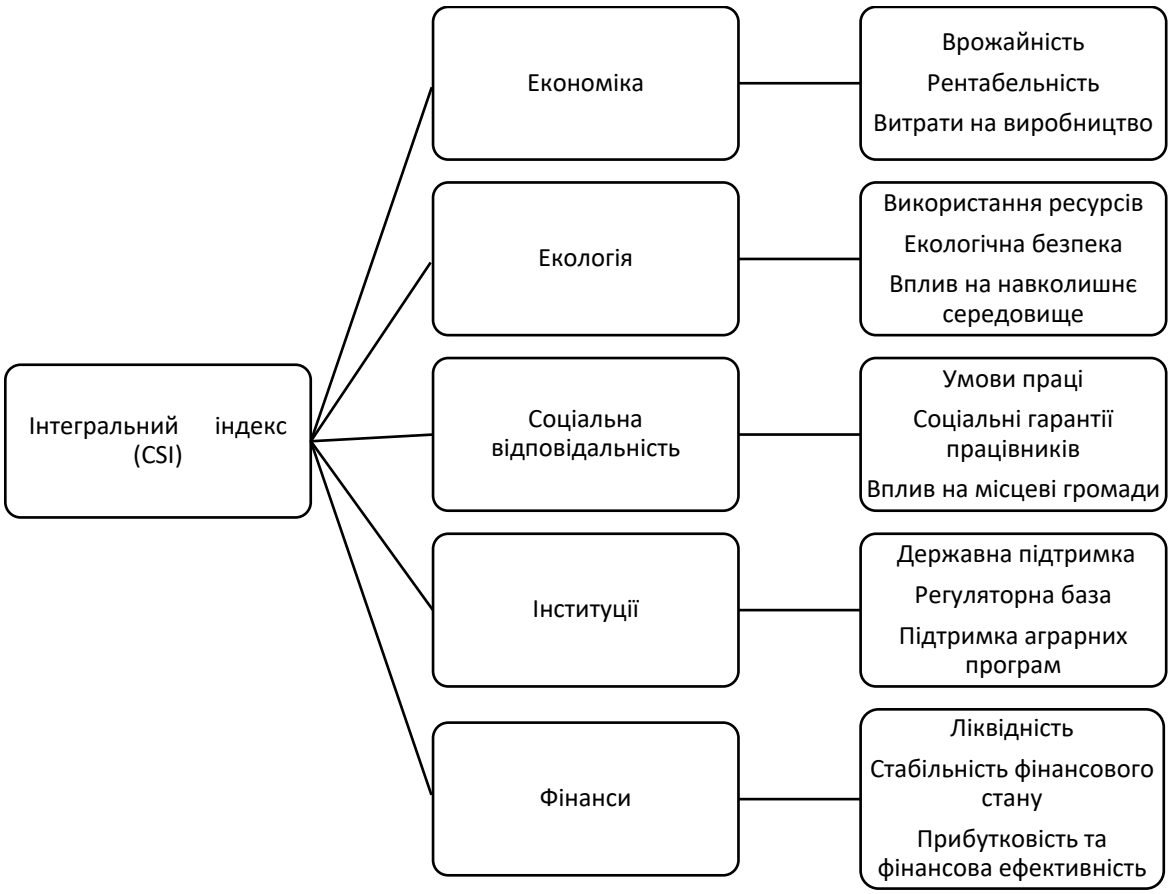

Рис. 1. Описова структура інтегрального індексу сталого розвитку аграрного підприємства

ISSN 3041-2129
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Запропонований підхід допоможе у прийнятті правильних управлінських рішень для підвищення ефективності сільськогосподарської галузі відповідно до концепцій сталого розвитку. І, зрештою, це дозволить вам вирішити, яким напрямкам надати пріоритет в інвестиціях та впровадженні нових методів, оцінити ефективність впроваджених планів, а також передбачити, як коригування зовнішніх факторів може вплинути на критичні параметри діяльності. Рішення буде прийнято з урахуванням економічних, соціальних, екологічних, комерційних та фінансових факторів, і таким чином буде представлена загальна картина сталого розвитку бізнесу. Такий підхід створить міцну основу для прийняття стратегічних рішень на рівні державної аграрної політики та на рівні окремих фермерських господарств, що призведе до встановлення контрольних заходів, які сприятимуть сталому розвитку в довгостроковій перспективі та забезпечать більшу врожайність.

Висновки. Було виявлено, що системний підхід може бути придатним інструментом для оцінки сталого розвитку сільськогосподарського сектору шляхом інтеграції елементів підприємницької діяльності, пов'язаних з економічними, соціальними, екологічними, торговельними та фінансовими аспектами. Такий підхід, як використання інтегрованого індексу сталого розвитку, допоможе досягти комплексної оцінки потенціалу сільського господарства та напрямків управління інвестиціями, які повинні бути головним пріоритетом. Було визначено, що соціальні та бізнес-організації є значущими для стійкості та гнучкості бізнесу.

Модель, що враховує зміну клімату, коливання ринку та доступність ресурсів, може прогнозувати вплив зовнішнього середовища на потреби керівництва та розробляти методи пом'якшення вразливості сільськогосподарських фірм. За умови ефективного використання запропонованої методології, вона стане успішним інструментом для стратегічного планування сталого розвитку. Вона сприяє вдосконаленню процесу ведення бізнесу, роблячи його більш економічно ефективним,

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

захищаючи навколишнє середовище та зберігаючи соціальну відповідальність у сільськогосподарській сфері.

Отже, підхід до комбінованої оцінки можливостей сільськогосподарських підприємств не лише дозволить підвищити ефективність управління, але й допоможе фермерським господарствам адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Загальний характер такої методології дозволяє її ефективно використовувати для покращення роботи фермерських господарств та формулювання плану розвитку сільськогосподарського сектору в цілому.

Список використаних джерел

1. Надводнюк О. О. Теоретико-методичні аспекти управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК.* 2022. № 2. С. 124–136.

2. Голян В. А. Плата за природні ресурси в умовах децентралізації: інвестиційний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 7. С. 7–16.

3. Varchenko O., Utechenko D., Khakhula L., Slobodeniuk O., Byba V., Portyan M., Shepel T. Key components of sustainable development of the agricultural sector of Ukraine. *International jornal of Supply Chain Management.* 2019. Vol. 8, No. 2. P. 874–884.

4. Варченко О. М. Складові економічного механізму сталого розвитку сільського господарства. *Економіка та управління АПК.* 2012. Вип. 8 (95). С. 5–10.

5. Пилипенко С. М. Стратегічне управління підприємством на засадах концепції сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 21. С. 79–85.

6. Kontautienė R., Stravinskas T., Barkauskas V. Forecasts of sustainable consumption in small economies. *Journal of International Studies*. 2024. Vol. 17 (2). P. 9–37. DOI: 10.14254/2071-8330.2024/17-2/1

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

7. Vaida I., Păcurar F., Rotar I., Tomos L., Stoian V. Changes in Diversity Due to Long-Term Management in a High Natural Value Grassland. *Plants.* 2021. Vol. 10. Art. 739.

8. Omer E., Szlatenyi D., Csenki S., Alrwashdeh J., Czako I., Láng V. Farming Practice Variability and Its Implications for Soil Health in Agriculture: A Review. *Agriculture.* 2024. Vol. 14. Art. 2114.

9. Sarov A., Kostenarov K., Elenov R., Boevsky I. Methodical approach for assessing the sustainability of agricultural holdings in Bulgaria. *Bulgarian Journal of Agricultural Economics and Management.* 2023. Vol. 68 (4). P. 72–80. DOI: 10.61308/BWAY7010

10. Chechetova N., Bondarenko V., Pidvalna O. Methodological Approaches To Estimation of Sustainability of The Region Development. *Economy, Finances, Management.* 2018. URL: https://ssrn.com/abstract=4224615

11. Зоря О., Будніков О., Вебер Б. Розроблення методичних підходів до оцінки сталого розвитку сільських територій з аграрною спеціалізацією для формування їх інвестиційного потенціалу. *Цифрова економіка та економічна безпека: науково-практичний журнал.* 2025. № 2 (17). С. 400–405. DOI: 10.32782/dees.17-65

12. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Удосконалення державного управління розвитком аграрного сектору економіки та сільських територій України. *Економіка АПК.* 2020. № 11. С. 6–18.

13. Усюк Т. В., Фаріон Л. В. Методичні підходи до оцінки ефективності розвитку сільських територій за умов сталості. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 64–70.

14. Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Булавка О. Г. та ін. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року / за ред. Ю. О. Лупенка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2020. 60 с.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

15. Талавиря М. П. Розвиток сільських територій на засадах сталості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка.* 2016. Вип. 1 (47). Т. 2. С. 146–150.

16. Economic accounts of agriculture. URL: https://stat.gov.ua/en/publications/economic-accounts-agriculture?utm_source=chatgpt.com

17. Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур. URL: https://stat.gov.ua/uk/releases/ploshchi-valovi-zbory-ta-urozhaynist-silskohospodarskykh-kultur?utm_source=chatgpt.com

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license